

Az industriAll Europe üdvözlí, hogy az EU Bizottság 2050-re "klímasemlegessé" kívánja tenni Európát

A "Tiszta bolygót mindenkinek" c. dokumentum lehetőséget teremt Európa újraparosítására

1. Az ENSZ Éghajlatváltozási Keretegyezménye (UNFCCC) keretében létrejött Párizsi Megállapodás célja, hogy a globális átlaghőmérséklet emelkedését jóval az iparosodás előtti átlaghőmérsékletnél 2 °C-kal magasabb hőmérsékletszint alatt tartsa, továbbá törekedjen arra, hogy a hőmérsékletemelés az iparosodás előtti átlaghőmérséklet feletti 1,5 °C mértékre korlátozódjon. A Megállapodáshoz csatlakozó 195 országnak az évszázad közepéig szóló stratégiát kell benyújtania 2020-ig. Az európai stratégia előkészítéséhez az Európai Parlament és Tanács 2018 márciusában felkérte az Európai Bizottságot, hogy terjesszen elő egy aktualizált, 2050-ig szóló hosszú távú stratégiát, melyet a Bizottság november 28-án terjesztett be. A Bizottság célja, hogy - széleskörű politikai vita után - ezt az ütemtervet olyan konkrét cselekvési tervvé alakítsa, amely 2020 végére benyújtásra kerül az UNFCCC-hez, mint a Párizsi Megállapodás végrehajtására vonatkozó európai hozzájárulás.

2. Az Európai Bizottság már 2011-ben elkészítette "Az alacsony szén-dioxid-kibocsátású, versenyképes gazdaság 2050-ig" c. ütemtervet. Ennek egyik célkitűzése, hogy 2050-ig az 1990-es szinthez képest 80-95%-kal csökkentik az üvegházhatást okozó gázok kibocsátását. Azóta azonban sok minden megváltozott, és aktualizált stratégiára volt szükség: a Párizsi Megállapodás új globális keretet teremtett az éghajlatváltozás elleni küzdelemhez, fokozta a felek ambícióját; miközben a megújuló energia ára drámaian csökkent, az alacsony szén-dioxid-kibocsátású technológiák terén pedig jelentős haladás történt. Ezenkívül, az Éghajlatváltozással Foglalkozó Kormányközi Munkacsoport (IPCC) legutóbbi, 1,5 °C-ról szóló jelentése egyértelművé tette: az emberi tevékenység eddig körülbelül 1 °C-os globális felmelegedést okozott, most már szélsőséges időjárási és éghajlati változásokat tapasztalunk, és a hőmérséklet továbbra is emelkedik. Az 1,5 °C-os küszöb átlépése jelentősen veszélyeztetni fogja az emberek egészségét és biztonságát, a gazdasági növekedést, a biológiai sokféleséget, valamint lefelé tartó spirált hoz működésbe a szociális sebezhetőség és konfliktusok terén. 2050-et követően, a globális kibocsátás nulla nettóra történő csökkentése az egyetlen módja annak, hogy a bolygót megmentjük. A jelenlegi 2030-ra szóló célkitűzések (32,5% energiahatékonyság és 32% megújuló energia) extrapolálása 2050-re 60%-os nettó szén-dioxid-kibocsátás csökkentést eredményezne. Ez nyilvánvalóan nem lesz elegendő ahhoz, hogy lelassítsa a potenciálisan katasztrofális hőmérsékletemelkedést.

3. Az új stratégia megerősíti Európa elkötelezettségét a globális éghajlatváltozás elleni fellépésben, és egyértelmű pályát jelöl ki számára. A jövőképet alátámasztja egy részletes elemzés az üvegházhatású gázok kibocsátásának csökkentéséről szóló 8 lehetséges módról, különböző technológiai és gazdasági lehetőségek alapján, amelyeket tovább kell fejleszteni: 5 forgatókönyv -80%-os, 1 forgatókönyv -95%-os csökkentést érne el, és 2 forgatókönyv érne el nulla nettó kibocsátást 2050-re. Az Európai Bizottság 7 építőelemet határozott meg a nulla nettó szintű üvegházhatású-gázkibocsátással működő gazdaság megteremtéséhez:

- Az energiahatékonyságból származó előnyök maximalizálása. Energiahatékonyság, beleértve a nulla kibocsátású épületeket, amelyek a 2005-ös szinthez képest akár a felére is csökkenthetik az energiafogyasztást. Mindez a következőket jelenti: magasabb épületfelújítási ráta, az ipari folyamatok szén-dioxid-mentesítése, a címkézésre és elektronikai berendezésekre vonatkozó követelmények, e-üzemanyagok és megújuló energiából származó hidrogén.

- A megújuló energiaforrások fejlesztésének maximalizálása. 2050-re az energiaszükségletben a villamosenergia részesedése el kell érje az 53%-ot (ami akár 2,5-ször nagyobb villamosenergia-termelést jelent), és a villamosenergia 80%-a megújuló energiaforrásokból kell származzon.
- A közlekedés szén-dioxid-mentesítése szén-dioxid-kibocsátástól mentes, összekapcsolt és automatizált közúti közlekedés-mobilitás elindításával, az alacsony szén-dioxid-kibocsátással járó közlekedési módok (pl. a vasúti és vízi közlekedés) irányába való elmozdulással, és jobb várostervezéssel.
- A digitalizált és körkörös gazdaságba történő gyors átalakulás. Az újrahasznosítás és újrafelhasználás csökkenteni fogja az anyagbevitelt. Az energianintenzív anyagokat új anyagok (kompozitok, szénszálak) fogják felváltani. A termelési folyamatokban a fosszilis tüzelőanyagok villamosenergiával, hidrogénnel, megújuló szintetikus tüzelőanyagokkal és biohulladékkal helyettesíthetők.
- Megfelelő szintű intelligens hálózati infrastruktúra kiépítése és "éghajlatbiztossá" tétele, transzeurópai közlekedési- és energiahálózatok (beleértve az intelligens hálózatokat és hidrogénvezetéseket) időben történő biztosításával.
- A biogazdaság előnyeinek teljeskörű kihasználása és szén-dioxid-elnyelők létrehozása. A fenntartható biomassza közvetlenül képes hő termelésére, illetve bioüzemanyagok/biogázok vagy bioalapú termékek (textíliák, bioműanyagok, kompozitok) előállítására. A szén-dioxid-elnyelő területek aránya növelhető a fenntartható mezőgazdaságon, az erdősítésen, és az ökoszisztéma helyreállításán keresztül.
- A fennmaradó CO₂-kibocsátás kezelése szén-dioxid-leválasztással és -tárolással. Ez különösen fontos az energiaintenzív iparágak esetében (amelyeknek megoldást kell találniuk a nehezen csökkenthető technológiai kibocsátásokra), valamint a szénmentes tüzelőanyagok előállításánál.

4. A Bizottság által meghatározott 7 stratégiai terület azt mutatja, hogy a klímabarát gazdaság felé vezető út hatalmas ipari átalakulást igényel. Ezek alkotják azokat az építőelemeket, amelyek később kötelező célokká alakíthatók. Ehhez ambíciózus iparpolitikákra van szükség a beruházások, az infrastruktúra, a kereskedelem, a szaktudás, a technológiák, az ágazati átalakítások, a tiszta közbeszerzések, stb. terén.

5. Az industriAll Europe teljes mértékben támogatja a Bizottság ezen igen ambíciózus hosszú távú stratégiáját, miután az egyértelműen figyelembe veszi az ipari kihívásokat, valamint kiemeli az ipar szerepét a megoldás részeként. Kulcsfontosságú lesz az erőforrások és az energiaintenzív iparágak szén-dioxid-mentesítésének felgyorsítása, amely megköveteli a már létező technológiai lehetőségek bővítését. A stratégiának lehetővé kell tennie az EU számára, hogy fenntartsa globális vezető szerepét az alacsony szén-dioxid-kibocsátású technológiák terén, illetve kihasználja a lépéselőnyből fakadó előnyöket az európai ipar számára. A 7 építőelem világos, hosszú távú jelzéseket biztosít az ipar számára. Ezek fogják irányítani az innovációs erőfeszítéseket és a beruházási döntéseket. Szintén döntő szerepük lesz a jövőkép megvalósításában, amikor azt iparpolitikává és keretrendszeré formálják. Ezen a módon a stratégia ösztönző hatással lehet a digitális, körkörös és fenntartható technológiákon és üzleti modelleken alapuló Európa újraiparosítására.

6. Ugyanakkor, az industriAll Europe tisztában van azzal, hogy a klímabarát gazdaságra történő átállás strukturális változásokat fog előidézni. A Bizottság becslése szerint a stratégia akár 1 millió új munkahely létrehozásához vezethet. A fosszilis tüzelőanyagoktól való fokozatos eltávolodásnak köszönhetően, melyre szükség lesz, ha 2050-ig el akarjuk érni a nulla nettó kibocsátást, lesznek ágazatok, pl. a szénbányászat és a fosszilis tüzelőanyag-kitermelés, ahol munkahelyek fognak megszűnni, és ez nem lesz kezelhető nyugdíjazással, továbbá lesznek olyan ágazatok, pl. a vegyipar, amelyek nagymértékben átalakulnak. Mindez rámutat az átalakulás regionális dimenziójára, miután a foglalkoztatás a fosszilis tüzelőanyag-kitermelési és az energiaintenzív termelési ágazatokban az alacsonyabb GDP-vel rendelkező régiókra koncentrálódik, ahol kevesebb lehetőség van az átalakulás sikeres végrehajtására. Ezért az ebből eredő mélyreható modernizációs folyamatot gondosan kell ellenőrizni és kezelni, tisztességes és

társadalmilag elfogadható átmenetet kell biztosítani, amely egyetlen dolgozót vagy régiót sem hagy magára. A kibocsátáscsökkentés felgyorsítása negatív következményekkel járhat a fosszilis tüzelőanyagoktól és/vagy energiaintenzív termelési szektoroktól függő munkavállalókra, közösségekre és régiókra nézve, és ez gyengítheti az éghajlatpolitikák társadalmi támogatottságát. Az átalakulás társadalmi következményeit már a kezdetektől figyelembe kell venni, és minden releváns szakpolitikai eszközt fel kell használni a munkavállalókra és a régiókra gyakorolt hatás csökkentése érdekében.

7. Az industriAll Europe ezért számos **kulcsfontosságú követelményt** határozott meg a sikeres átmenet érdekében:

7.1. Gazdaság- és iparpolitika

7.1.1. Az ipar- és környezetpolitika integrálása a kettő közötti szingergiák fejlesztésével annak érdekében, hogy Európa ipara a fenntartható ipari fejlődés élvonalában maradjon, és hozzájárulhasson az éghajlatváltozás elleni fellépés társadalmi igényéhez.

7.1.2. A hosszú távú stratégia átültetése operatív rövid távú ipari akciótervekbe, az összes ipari kulcságazat és ellátási láncolat bevonásával.

7.1.3. Átfogó stratégia kidolgozása az energiaintenzív iparágak szén-dioxid-mentesítésére. Ebben a tekintetben az industriAll Europe konstruktívan hozzájárul az energiaintenzív iparágak átfogó szén-dioxid-mentesítésével foglalkozó magas szintű munkacsoport munkájához.

7.1.4. A környezetbarát termelési folyamatokba való beruházások támogatása, valamint megfelelő (és hosszú távú) finanszírozás nyújtása a fenntartható infrastruktúrához (energia- és közlekedési hálózatok, CCS). Egyedül az energiainfrastruktúra esetében, a stratégia 175-290 milliárd kiegészítő beruházást igényel. A hosszú távú fenntartható beruházásokat elősegítő új pénzügyi termékek kidolgozására van szükség, a rövid távú szemléletet pedig meg kell szüntetni a pénzügyi piacokon. Egyértelművé kell tenni azt is, hogy az átalakítás költségei hogyan oszlanak meg a társadalomban és az ipari értékláncok között.

7.1.5. Az európai állami támogatásra vonatkozó szabályok felülvizsgálata, az alacsony szén-dioxid-kibocsátásra történő átállást elősegítő hatékonyság alapján.

7.1.6. Azon ágazatok és régiók figyelemmel kísérése, amelyekben visszaesés várható, vagy amelyeknek át kell alakulniuk; újratervezési tervek a régiók, és kiigazítási programok a vállalatok számára, annak biztosítása érdekében, hogy a strukturális változás sikerrel járjon. Az európai finanszírozás alapvető fontosságú a regionális átmenet-ütemtervek támogatásában.

7.1.7. A szén-dioxid-semleges politikák elterjesztésének elősegítése, valamint szoros nemzetközi együttműködés annak érdekében, hogy a Párizsi Megállapodást aláíró felek hosszú távú éghajlatpolitikákat dolgozzanak ki, terjesszenek be és hajtsanak végre. Az európai polgárok életminőségének megőrzése érdekében az EU-nak ebben a kérdésben globális vezető szerepet kell vállalnia. Európa azonban nincs egyedül, ezért az éghajlatbarát politikák globális elterjesztésében játszott nemzetközi együttműködés elengedhetetlen. A "Tiszta bolygót mindenkinek" c. program nem valósítható meg kizárólag európai stratégiával. Ez akár az európai ipar áthelyezéséhez is vezethetne. Tisztességes globális versenyfeltételeket kell biztosítani, a kibocsátásáthelyezés elkerülésével és a szén-dioxid-kibocsátás büntetésével.

7.1.8. Az alacsony szén-dioxid-kibocsátású termékek előmozdítása fiskális politikákon (adók és támogatások formájában), termékszabványokon, környezetbarát tervezésen, közbeszerzéseken keresztül.

7.2. Szociális politikák

7.2.1. A tömeges leépítések elkerülése, és - új munkahely esetén - zökkenőmentes átmenet biztosítása az érintett munkavállalók számára (lehetőleg a munkaszerződésben). A munkavállalói belső mobilitás ösztönzése a vállalatnál. Szociális védőhálókat létrehozása azoknak a munkavállalóknak, akiknek a mun-

kahelye veszélybe fog kerülni. A régiók és a munkavállalók számára megfelelő idő és forrás biztosítása ahhoz, hogy alkalmazkodhassanak az alacsony szén-dioxid-kibocsátású gazdaság új paradigmájához.

7.2.2. A humán erőforrásba való befektetés (továbbképzés és átképzés, élethosszig tartó tanulás lehetősége) minden szinten, a munkaerő foglalkoztathatóságának fenntartása/növelése, továbbá annak érdekében, hogy Európa rendelkezzen az új, tiszta technológiákhoz és folyamatokhoz szükséges szak-tudással.

7.2.3. Vegyék figyelembe az éghajlatváltozással összefüggő intézkedések elosztási hatását. El kell kerülni, hogy az intézkedések aránytalanul érintsék az alacsony jövedelmű embereket (az alapvető szükség-letek - mint pl. a villamos energia, fűtés és közlekedés - növekvő költségeinek együttes hatása miatt megemelkedő megélhetési költségek). Az átállás nagy hatással lesz életmódunkra, és társadalmi kohé-zió nélkül nem fog sikerülni. Az energiaszegénységgel is mindenképpen foglalkozni kell.

7.2.4. Az új stratégia végrehajtásának támogatása érdekében "Igazságos Éghajlatváltozási Alapot" kell létrehozni a következő többéves pénzügyi keretből, megfelelő eszközökkel a sebezhető régiók és ága-zatok támogatásának biztosítására (az európai strukturális és befektetési alapok által biztosított forrá-sokon felül).

7.2.5. Az ipari beszállítói láncokhoz kapcsolódó körkörös gazdaság által teremtett munkalehetőségek kihasználása.

7.2.6. A szociális párbeszéd kultúrájának megteremtése minden szinten (vállalati, ágazati, regionális, nemzeti), amely kulcsfontosságú elem a változások időben történő előrejelzéséhez és a társadalmi feszültségek elkerüléséhez.

8. Az industriAll Europe szerint az új éghajlatváltozási stratégia nagyratörő célokat fogalmaz meg a következő évtizedekre vonatkozóan, a határozott, éghajlatváltozással kapcsolatos fellépésre pedig valóban nagy szükség van. A közös politikai jövőkép kialakítása azonban csak az első lépés. A jövő-képet olyan konkrét kötelezettségvállalásokkal, jogi szabályozással és cselekvésekkel kell végrehaj-tani, amely által valóban megvalósítható a "Tiszta bolygót mindenkinek". Mindez elengedhetetlen az EU-n belüli ipari tevékenységek hosszú távú jövője szempontjából, illetve a minőségi munkahelyek létrehozásához. A terv végrehajtása nem lesz könnyű, mivel mélyreható ipari és társadalmi átala-kulást igényel. Ugyanakkor kötelességünk, hogy bolygónkat jó állapotban őrizzük meg gyermekeink számára. A politikailag megvalósítható átmenet biztosításához döntő fontosságú lesz a társadalmilag igazságos átmenet.